

Економіка і організація виробництва

Робоча програма навчальної дисципліни (силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	14 Електрична інженерія
Спеціальність	143 Атомна енергетика
Освітня програма	Атомні електричні станції
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)/ дистанційна
Рік підготовки, семестр	4 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити, 120 годин: лекції – 36 год., практичні заняття – 36 год, СРС – 48 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік/модульна контрольна робота
Розклад занять	rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: к.е.н., доцент Кривда Олена Віталіївна, тел. 0979374212, e-mail: elcandy@ukr.net Практика: к.е.н., доцент Кривда Олена Віталіївна, тел. 0979374212, e-mail: elcandy@ukr.net
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=975 , Campus, група у Telegram

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів фахових компетентностей:

- Здатність враховувати правові, соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію інженерних рішень в галузі атомної енергетики (ФК8).
- Здатність розробляти плани і проекти для забезпечення досягнення поставленої мети з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи виробництво, експлуатацію, технічне обслуговування та утилізацію обладнання атомно-енергетичного комплексу (ФК 11).
- Здатність забезпечувати якість в галузі атомної енергетики (ФК 12).
- Здатність розробляти енергозберігаючі технології та енергоощадні заходи під час проектування та експлуатації енергетичного і теплотехнологічного обладнання для об'єктів атомної енергетики (ФК 14).

Згідно з вимогами ОПП студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

- Розуміння широкого міждисциплінарного контексту спеціальності 143 Атомна енергетика (ПРН 2).
- Виявляти, формулювати і вирішувати інженерні проблеми атомної енергетики; розуміти важливість нетехнічних (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) обмежень (ПРН 4).
- Здійснювати розрахунки об'єктів атомно-енергетичного комплексу, виробів, процесів і систем в галузі атомної енергетики, що задовольняють конкретні технічні, економічні, законодавчі та інші вимоги; обрання і застосовування адекватної методології проектування (ПРН 5).
- Використовувати наукову і технічну літературу, бази даних та інші відповідні джерела інформації для розробки і обґрунтування технічних та управлінських рішень в атомній енергетиці (ПРН 7).
- Розуміти нетехнічні (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) наслідки інженерної практики (ПРН 13).

- Управляти проектами в одному з напрямів атомної енергетики, беручи на себе відповідальність за прийняття рішень (ПРН 14).
- Вміти працювати самостійно та в команді з фахівцями в галузі атомної енергетики та фахівцями інших напрямів (ПРН 16).
- Навички аналізу та прогнозування розвитку атомної енергетики та суміжних напрямів науки і техніки (ПРН 18).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: базується на фундаментальних, соціально-економічних та професійно-практичних дисциплінах.

Постреквізити: Дипломне проектування.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.

Підприємство як суб'єкт господарювання. Економічний механізм діяльності енергетичного підприємства.

РОЗДІЛ II. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА.

Основні та оборотні засоби підприємства в енергетиці.

Кадри та продуктивність праці на підприємствах енергетики.

Організація оплати праці на підприємстві.

РОЗДІЛ III. ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА.

Витрати виробництва та собівартість енергії.

Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку. Тарифи в енергетиці.

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Традиційні методи економічної оцінки ефективності технічних рішень.

Сучасні методи економічної оцінки ефективності технічних рішень.

РОЗДІЛ IV. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА.

Організація основного виробництва на підприємстві.

Якість продукції в енергетичному виробництві.

Технологічна та організаційна підготовка виробництва.

Організація допоміжного виробництва.

Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання.

Прогнозування і планування діяльності підприємства.

Організаційно-технічні засоби з економії енергоресурсів.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник.[Електронний ресурс] – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua>

2. Економіка енергетики : підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. І. М. Сотник. Суми : Університетська книга, 2015. 378 с.

3. Мельник Л.Г., Карінцева О.І., Сотник І.М. Економіка енергетики: Навчальний посібник. Суми: ВТД „Університетська книга”, 2006. 238 с.

4. Скловська Є.Г., Сердюк Б.М., Бахмачук С.В., Шевченко Т.Є. Економіка Енергетики: Підручник. К.: Каравела, 2019. 492 с.

5. Економіка та організація виробництва: Підручник/ За заг. ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. К.: Знання, 2007. 678 с.

6. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 488 с. Режим доступу: <http://flightcollege.com.ua>

7. Економіка і організація виробництва: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальностей 142 «Енергетичне машинобудування», 144 «Теплоенергетика» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. О.В. Кривда, Н.Я. Бойчук, О.І. Руденко – Електронні текстові дані (1 файл: 1,76 МБ). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 99 с.

Допоміжна

1. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства. Навчально-методичний посібник для

- самостійного вивчення дисципліни. / За редакцією проф. М.Ф. Афанасьева. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 410 с.
2. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. 280 с.
  3. Економіка і організація хімічних виробництв. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання для студ. хіміко-технологічних спец. / Уклад.: О.А. Підлісна, В.В. Янковий, М.П. Дорошенко. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2002 – 20 с.
  4. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
  5. Економіка та організація виробництва: Метод.вказівки до викон. організац. – екон. Розділу дипломн. проектів і курсових робіт для студ. ф-ту електроніки/ Уклад.: В.П. Пашін, В.В. Романов, Н.В. Єгорова. – К.: НТУУ “КПІ”, 2011. – 118 с.
  6. Єгупов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
  7. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
  8. Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.
  9. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з курсу «Економіка та організація підприємства». К.: НТУУ(КПІ), 2008.
  10. Онищенко В.О., Редкін О.В., Старовірець А.С., Чевганова В.Я.. Організація виробництва. Практикум: Навч. посібник. – К.: Лібра, 2005. – 376 с.
  11. Організація виробництва: Навч. посіб. / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. — К.: Лібра, 2005. — 336 с.
  12. Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Організація виробничого процесу в часі та просторі. Потокове виробництво. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 136 с.
  13. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – Житомир, ЖІТІ, 2002. – 647 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань
1	<p>Лекція 1. Вступ до курсу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце курсу «Економіка і організація виробництва» в системі підготовки інженера-енергетика. 2. Предмет, задачі та структура курсу. Особливості енергетики як галузі матеріального виробництва. 3. Характеристика енергетики України та основні напрямки її розвитку. 4. Паливно-енергетичний комплекс України. 5. Екстенсивний та інтенсивний шляхи розвитку економіки. 6. Особливості господарського механізму в енергетиці. 7. Загальна характеристика паливно-енергетичного комплексу країни.
2	<p>Лекція 2. Підприємство як суб'єкт господарювання. Економічний механізм діяльності підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види економічної діяльності та основні напрямки їх розвитку. 2. Промислове підприємство та мета його діяльності. 3. Міжнародна класифікація підприємств. 4. Форми об'єднання підприємств в Україні 5. Виробнича програма, показники оцінки обсягів випуску продукції підприємства.

3	<p>Лекція 3,4. Основні та оборотні засоби підприємства в енергетиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна сутність, класифікація і структура основних фондів енергетичних підприємств. 2. Види зносу та методи нарахування амортизації основних засобів. 3. Показники оцінки стану та ефективності застосування основних фондів. 4. Потужність підприємства та методи її вимірювання. 5. Сутність, склад і класифікація оборотних засобів. Показники нормування оборотних засобів в енергетиці.
4	<p>Лекція 5,6. Кадри та продуктивність праці на підприємствах енергетики. Організація оплати праці на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кадрова політика та система управління кадровим потенціалом. Персонал підприємства, його склад і професійно-кваліфікаційна структура. 2. Трудомісткість продукції. 3. Принципи стимулювання продуктивної праці. 4. Зміст та функції заробітної плати. 5. Ринкові форми і системи оплати праці.
5	<p>Лекція 7. Витрати виробництва та собівартість енергії. Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати за видами економічної діяльності. 1. Собівартість продукції, структура і методи її визначення. Поняття точки беззбитковості. 2. Калькуляція витрат на продукцію підприємства. Кошторис витрат на виробництво, роботи, послуги підприємства. 3. Економічний зміст і функції ціни. Мета ціноутворення в умовах ринку. Класифікація цін. 4. Ціни на енергетичне обладнання та їх формування. Ціни на паливо та енергоносії та їх формування. Ціни на воду для технологічних потреб.
6	<p>Лекція 8. Тарифи в енергетиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система тарифів та її складові. 2. Тарифи на електроенергію, їх види, способи формування тарифів. 3. Одноставочні та двоставочні тарифи на електроенергію. 4. Переваги та недоліки різних тарифних формул. Методика розрахунку та порядок узгодження тарифів на електроенергію. 4. Вплив цін на паливо та тарифів на енергію на ціну промислової продукції. 5. Методика регулювання тарифів. Тарифне стимулювання. Штрафні санкції.
6	<p>Лекція 9,10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та основні завдання фінансової діяльності підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. 2. Дохід і прибуток. Джерела формування та розподіл прибутку на підприємствах різних форм власності. 3. Рентабельність виробничих фондів, виробництва, продажів, активів та капіталу та показники їх визначення. 4. Внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємств енергетичного комплексу. 5. Склад, функції та структура фінансів підприємства. 6. Основні фінансові документи підприємства. Економічне керівництво підприємством. 7. Структура балансу доходів та витрат. Фінансовий план та платіжний баланс підприємства. Робота з абонентами, шляхи зниження абонентської заборгованості
7	<p>Лекція 11. Традиційні методи розрахунку ефективності впровадження технічних рішень в енергетиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація традиційних методів економічної оцінки ефективності впровадження технічних рішень. 2. Порівняльній термін окупності. Порівняльна ефективність капіталовкладень. 3. Економічна сутність норми ефективності капіталовкладень. 4. Коефіцієнт загальної економічної ефективності. 5. Приведені витрати. Економічний ефект.

8	<p>Лекція 12. Методика сучасної економічної оцінки ефективності інвестицій в енергетиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Врахування фактору часу при техніко-економічному обґрунтуванні ефективності технічних рішень. 2. Принципи оцінювання ефективності в енергетиці. 3. Методика сучасної економічної оцінки ефективності інвестицій в енергетиці з урахуванням фактору часу. 4. Умови, що використовуються для порівняння варіантів у техніко-економічних розрахунках. 5. Норми дисконтування. Приведення різних у часі грошових потоків до базового періоду.
9	<p>Лекція 13. Фінансово-економічна ефективність інвестиційних проєктів в енергетиці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інвестиційної діяльності в енергетиці. Інвестиційний проєкт та його складові. 2. Принципи оцінок ефективності інвестиційних проєктів. 3. Врахування інфляції при оцінці інвестиційних проєктів. 4. Бізнес-план інвестиційного проєкту.
10	<p>Лекція 14,15. Організація основного виробництва на підприємстві. Якість продукції на енергетичному підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи організації виробничих процесів та їх класифікація. 2. Типи виробництв та їх техніко-економічна характеристика. 3. Методи організації виробництва. 4. Виробнича структура підприємства. Виробничий цикл. 5. Нормування витрат сировини, допоміжних матеріалів та енергоносіїв на випуск продукції. 6. Показники якості продукції в енергетиці. 7. Система управління якістю енергетичного виробництва
11	<p>Лекція 16. Технологічна та організаційна підготовка виробництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання та зміст етапів технологічної підготовки виробництва. 2. Технологічна документація підприємства. 3. Сутність і значення технологічної уніфікації і стандартизації. 4. Техніко-економічний аналіз технологічних процесів. 5. Зміст і етапи організаційної підготовки виробництва нової продукції.
12	<p>Лекція 17. Організація допоміжного виробництва. Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація забезпечення виробництва технологічним оснащенням. 2. Організація транспортного господарства підприємства. 3. Технічне обслуговування і ремонт обладнання: сутність, місце у виробничій структурі підприємства та організаційні форми.
13	<p>Лекція 18. Прогнозування і планування діяльності підприємства. Організаційно-технічні засоби з економії енергоресурсів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та організація стратегічного планування підприємства в умовах ринку. 2. Прогнозування, його суть, зміст, типи та методи прогнозування. 3. Система показників планування. 4. Задачі економії енергоресурсів на підприємствах енергетичного комплексу. 5. Основні технічні проблеми енергетики та способи їх вирішення. 6. Основні напрямки енергозбереження на промислових підприємствах.

Практичні заняття

Метою проведення практичних занять є формування у студентів наведених вище навичок, закріплення економічних знань і вмінь для вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань
1	<p>Підприємство і підприємницька діяльність</p> <p>Вступ. Основні вимоги в ході вивчення дисципліни, система оцінки успішності студентів, проведення календарного та семестрового контролю.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття підприємства та економіки підприємства 2. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства 3. Економічний механізм діяльності підприємства

2	Виробнича потужність та нематеріальні активи підприємства
	<ol style="list-style-type: none"><li data-bbox="204 159 1193 188">1. Поняття, види і чинники формування виробничої потужності підприємства. <li data-bbox="204 192 1433 221">2. Загальні методичні принципи визначення виробничої потужності і показники її використання. <li data-bbox="204 226 1062 255">3. Загальна характеристика нематеріальних ресурсів підприємства.

3	<p>Основні засоби підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність основних засобів підприємства 2. Амортизація основних засобів 3. Ефективність використання основних засобів
4	<p>Оборотні засоби підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутнісно-структурна характеристика оборотних коштів підприємства. 2. Методичні основи нормування окремих елементів оборотних коштів. 3. Основні показники і напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів суб'єктів господарювання.
5	<p>Кадри та продуктивність праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, класифікація та структура персоналу підприємства. 2. Порядок визначення характеристик чисельного складу персоналу підприємства. 3. Продуктивність праці, порядок її оцінки та засоби підвищення.
6	<p>Організація оплати праці на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заробітна плата: сутність, функції. 2. Елементи організації заробітної плати. 3. Системи оплати праці
7	<p>Витрати виробництва та собівартість продукції</p> <p>Сутність, значення та класифікація витрат. Групування витрат за економічними елементами. Калькуляція собівартості продукції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, значення та класифікація витрат. 2. Групування витрат за економічними елементами. 3. Калькуляція собівартості продукції.
8	<p>Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ціна: визначення, функції, процес утворення, стратегії. 2. Методи визначення ціни. Параметричні методи ціноутворення. 3. Формування та розподіл прибутку
9	<p>Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та основні завдання фінансової діяльності підприємства. 2. Показники оцінки фінансового стану підприємства. 3. Особливості формування прибутку підприємства, фактори його зростання. Види прибутку підприємства.
10	<p>Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела формування та розподіл прибутку на підприємствах різних форм власності. 2. Показники та чинники підвищення ефективності виробництва.
11	<p>Організація основного виробництва на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність організації виробництва 2. Підготовка виробництва до випуску нової продукції 3. Проектно-конструкторські роботи
12	<p>Організація основного виробництва на підприємстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні складові виробничого процесу 2. Характеристика виробничого циклу 3. Структура виробничого циклу
13	<p>Технологічна та організаційна підготовка виробництва</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологічна та організаційна підготовки виробництва 2. Підготовка переходу виробництва на випуск нових видів продукції
14	<p>Організація допоміжного виробництва. Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація допоміжного виробництва на підприємстві 2. Організація технічного обслуговування обладнання 3. Організація ремонту обладнання на підприємстві

15	Прогнозування і планування діяльності підприємства 1. Планування діяльності підприємства 2. Основні види планів підприємства
16	Прогнозування і планування діяльності підприємства 1. Планування стратегічних змін у діяльності підприємства 2. Основні розрахунки ефективності впровадження стратегічних змін у діяльності підприємства
17	Модульна контрольна робота
18	Залік

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назви тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
1	Тема 1. Поняття та необхідність управління підприємством. Амальгамаційні та аквізиційні процеси в господарській діяльності підприємств. Асоційовані підприємства та залежність між ними. Оцінювання нематеріальних активів: проблемні питання та способи їх вирішення. Правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. Сучасні проблеми оцінки вартості нематеріальних активів підприємства.	4
2	Тема 2. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Проблеми та шляхи покращення ефективності використання оборотних коштів на підприємствах України. Рівень забезпечення підприємств необхідними оборотними коштами за сучасних умов господарювання. Способи підвищення ефективності використання оборотних коштів на підприємствах різних галузей народного господарства України.	6
3	Тема 3. Особливості формування структури персоналу підприємств різних типів, розмірів і форм власності. Мотивація трудової діяльності на підприємствах (організаціях) в умовах ринкової економіки. Вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності. Підвищення ефективності організації оплати праці на підприємстві. Об'єктивна необхідність застосування різних форм і систем оплати праці персоналу підприємства.	4
4	Тема 4. Шляхи управління собівартістю продукції підприємства в умовах ринкової економіки. Вплив якості продукції та попиту на ціноутворення. Стратегії ціноутворення в умовах ринку. Види і структура цін на промислову та науково-технічну продукцію. Ціни і тарифи на енергоносії, їх особливості. Удосконалення складу калькуляційних статей витрат за обчисленням собівартості продукції у промисловості.	4
5	Тема 5. Вплив якості продукції та попиту на ціноутворення. Стратегії ціноутворення в умовах ринку. Види і структура цін на промислову та науково-технічну продукцію. Ціни і тарифи на енергоносії, їх особливості. Об'єктивність застосування різних видів цін (тарифів) на продукцію (послуги) в сучасній системі господарювання.	4
6	Тема 6. Виробничий процес та його організація Удосконалення системи управління тривалістю виробничого циклу виготовлення виробів на вітчизняних підприємствах. Проектування виробничої структури підприємства та цеху.	4

	Виробнича програма підприємства. Особливості розрахунку показників ефективності виробничого процесу.	
7	Тема 7. Організація виробничого процесу у часі. Організація виробничого процесу у просторі. Напрями вдосконалення сітьового планування на підприємстві. Специфіка оптимізації сітьових графіків.	4
8	Тема 8. Аналіз систем тарифів в зарубіжних країнах. Методика оцінки економічного ефекту впровадження АСУТП для довгострокових проектів.	4
9	Тема 9. Система показників для оцінювання ефективності господарської діяльності підприємств. Прогнозування собівартості нових виробів на етапах проектування виробництва. Прогнозування собівартості нових виробів на етапах освоєння виробництва.	4
10	Підготовка до контрольної роботи	4
11	Підготовка до заліку	6

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Заплановані види навчальних занять: лекції, практичні заняття, модульна контрольна робота.

Методика викладання дисципліни ґрунтується на поєднанні послідовності вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу програми на практичних заняттях, виконання модульної контрольної роботи, самостійної роботи студентів з використанням основного і додаткового матеріалів, інформаційних джерел.

При осягненні дисципліни увага акцентується як на теоретичних аспектах логіки прийняття економічних рішень на рівні окремого підприємства, так і на прикладному значенні економічних закономірностей, визначених законодавчими і нормативними актами правил

поведінки підприємств як господарських суб'єктів. На лекціях закладаються основи розуміння студентами сутності економічних закономірностей, їх причин та наслідків. Лекція повинна організовувати творчу думку студентів, активізувати їх роздуми над проблемою й обирати правильну тактику в вирішенні тих чи інших виробничо-господарських ситуацій. На лекціях студенти повинні вчитися усвідомлювати основні поняття та положення економіки підприємства, самостійно виділяти і засвоювати головне.

На практичних заняттях студенти виконують типові розрахунково-аналітичні задачі та опрацьовують матеріал лекційних занять. Самостійна робота студентів у ході вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» проводиться за такими формами:

- опрацювання лекційного матеріалу та поглиблення розглянутих проблем на практичних заняттях;
- виконання МКР;
- підготовка до заліку.

Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними в робочій навчальній програмі. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи. Для покращення засвоєння матеріалу слід практикувати: експрес-опитування, тестування, заслуховування доповідей та їх обговорення, аналітичні огляди.

Семестровий контроль здійснюється у формі заліку. Поточне, атестаційне та підсумкове залікове оцінювання роботи студентів здійснюється для діагностики у них рівня набутих знань й вмінь та сформованості необхідних компетентностей на основі розроблених кафедрами пакетів контрольних завдань.

Силабус розроблено відповідно до Методичних рекомендацій до складання Силабусів КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Будь-які прояви академічної недоброчесності не толеруються. Наслідки таких проявів визначаються рішенням засідання кафедри та регламентуються відповідно до «Тимчасового положення про систему запобігання академічному плагіату в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Спілкування з викладачем проводиться під час лекційних та практичних занять, через ZOOM, Кампус, електронну пошту, Платформу дистанційного навчання "Сікорський", а також через Telegram. Консультація

проводиться за бажанням студентів через віртуальні способи зв'язку, що представлено вище.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

1. Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

– виконання завдань на практичних заняттях (16 занять - доповіді по темах занять, відповіді на запитання, розв'язування задач, тестів тощо);

– виконання контрольних робіт (2 експрес-контроля на лекціях);

– виконання модульної контрольної роботи (МКР).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Виконання завдань на практичних заняттях оцінюються в 10 балів кожна (шість доповідей):

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7-8 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6 бали;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.2. Експрес-контрольні роботи оцінюються в 10 балів кожна (2 експрес-контрольні):

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7-8 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6 балів;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.3. Виконання модульної контрольної роботи оцінюється у 20 балів за такими критеріями

- оцінюється 2 запитання у 10 балів і задача у 10 балів за такими критеріями:

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 9-10 балів;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7-8 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6 балів;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.4. Залікова контрольна робота оцінюється в 100 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з чотирьох питань та задач. Перелік питань наданий у додатку до силабусу.

Кожне запитання і задача оцінюється у 20 балів за такими критеріями:

– «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 18-20 балів;

– «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 15-17 балів;

– «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 12-14 балів;

– «незадовільно», відповідь не відповідає умовам на «задовільно» – 0 балів.

3. Умовою успішного проходження першого календарного контролю є отримання не менше 30 балів. Другого календарного контролю – отримання не менше 60 балів.

4. Залік. Якщо продовж семестру студент набрав 60 балів та більше, то студент може отримати оцінку «автоматом», без додаткових випробувань. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею, п.6.

Якщо сума балів менша за 60 і студент виконав умови допуску (позитивна оцінка зі всіх видів робіт і кількість набраних балів більше 25), студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі застосовується «жорстка» система оцінювання: анулюються набрані бали за семестр, а сума балів за виконання залікової контрольної роботи переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею у п. 6.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свою оцінку, він виконує залікову контрольну роботу (застосовується «жорстка» система оцінювання). У цьому разі бали, отримані ним на заліковій контрольній роботі, є остаточними.

6. Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре

84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають право і можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами (детальніше: https://osvita.kpi.ua/2020_7-170, https://document.kpi.ua/files/2020_7-170.pdf).

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (детальніше: <https://kpi.ua/code>).

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

1. Дистанційне навчання:

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: платформи дистанційного навчання «Сікорський» та «Електронний кампус». Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. Заняття проходять з використанням сучасних ресурсів проведення онлайн-зустрічей (організація відео-конференцій на платформі Zoom).

2. Навчання в умовах правового режиму воєнного стану:

– передбачає проведення усіх видів занять дистанційно (з використанням синхронної або асинхронної моделі освітньої взаємодії), у відповідності до Регламенту організації освітнього процесу в дистанційному режимі та Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського;

– кінцеві терміни виконання індивідуальних завдань і завдань самостійної роботи переносяться на кінець семестру (з обов'язковим виконанням і захистом);

– у рейтингову систему оцінювання вносяться зміни стосовно нарахування штрафних балів за не своєчасне виконання завдань: штрафні бали не нараховуються.

3. Для студентів існує можливість зарахування (у вигляді додаткових балів до рейтингу до 20 балів):

– сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів за тематикою дисципліни;

– сертифікатів, які підтверджують участь у науково-практичних і наукових конференціях за тематикою дисципліни;

– публікація статті у науковому журналі за тематикою дисципліни.

– публікація статті у науковому журналі за тематикою дисципліни.

ДОДАТОК А

Перелік питань, що виносяться на залік

1. Охарактеризуйте різницю між балансовою, первісною та ліквідаційною вартістю основних засобів
2. Порівняйте переваги та недоліки прямолінійного та кумулятивного методу нарахування амортизації
3. Порівняйте переваги та недоліки прямолінійного та виробничого методу нарахування амортизації
4. Охарактеризуйте різницю фізичним та функціональним зносом основних засобів
5. Охарактеризуйте різницю між поняттями «фондовіддача» та «фондомісткість»
6. Надайте характеристику поняттю «рентабельність виробничих засобів»
7. Приведіть структуру оборотних засобів у сфері виробництва
8. Приведіть структуру оборотних засобів у сфері обігу
9. Поясніть різницю між транспортним, технологічним та резервним запасами матеріальних ресурсів.
10. Надайте пояснення терміну «плинність персоналу»
11. Охарактеризуйте різницю між поняттями «виробіток» та «трудоємність»
12. Означте різницю між основною та додатковою заробітною платою
13. Запропонуйте тарифну систему оплати праці для 2 робітників та 6 розрядів
14. Перерахуйте форми відрядної системи оплати праці
15. Поясніть різницю між формами та системами оплати праці
16. Охарактеризуйте різницю між відрядно-прогресивною та відрядно-регресивною формами
17. Опишіть структуру податків на заробітну плату
18. Опишіть відмінність за складом між собівартістю та ціною
19. Охарактеризуйте різницю між умовно-змінними та умовно-постійними витратами

20. Поясніть сутність «точки беззбитковості»
21. Поясніть параметричний метод розрахунку собівартості
22. Приведіть порядок розрахунку ціни на основі аналізу
23. Опишіть різницю між доходом та валовим прибутком
24. Опишіть типи виробництва
25. Надайте характеристику робочим місцям для різних типів виробництва
26. Приведіть структуру циклу створення і освоєння нової продукції
27. Приведіть варіанти переходу на випуск нових видів
28. Охарактеризуйте різницю між основними, допоміжними та обслуговуючими процесами
29. Охарактеризуйте заготівельну, обробну та складальну стадії
30. Опишіть відмінність між допоміжними та обслуговуючими процесами
31. Приведіть структуру виробничого циклу
32. Опишіть види руху предметів за операціями
33. Опишіть правила побудови сітьового графіка
34. Приведіть основні елементи сітьової моделі
35. Опишіть етапи побудови сітьової моделі
36. Приведіть методик розрахунку сітьового графіка
37. Надайте характеристику критичного шляху сітьового графіка
38. Опишіть сутність оптимізації сітьових графіків
39. Приведіть основні критерії оптимізації сітьових графіків
40. Зазначте методи організації виробництва
41. Система планово-попереджувального ремонту в енергетиці. Ремонтний цикл та його склад. Календарні графіки ремонту енергообладнання.
42. Планування обсягів ремонтних робіт.
43. Техніко-економічні показники ремонтного виробництва в ринкових умовах. Економічна ефективність скорочення ремонтних простоїв.
44. Перерахуйте та охарактеризуйте плани підприємства
45. Надайте характеристику плануванню стратегічних змін
46. Окресліть необхідність та структуру бізнес-планування

ДОДАТОК Б

Приклад завдання МКР

Теоретичні питання:

1. Охарактеризуйте різницю між балансовою, первісною та ліквідаційною вартістю основних засобів.
2. Перерахуйте форми відрядної системи оплати праці.

Задача:

Підприємство придбало обладнання первісною вартістю 350000 грн. Загальний розрахунковий обсяг виробництва, визначений підприємством, складає 1700000 одиниць, при чому: 1-й рік – це 15%, 2-й рік – 25%, 3-й рік – 40%, 4-й рік – 20%. Ліквідаційна вартість обладнання за попередньою оцінкою може скласти 10000 грн. Очікуваний термін корисного використання 4 роки. Визначити амортизаційні відрахування за наступними методами: за прямолінійним методом; за виробничим методом; за методом зменшення залишкової вартості; за методом прискореного зменшення залишкової вартості; за кумулятивним методом. Скласти таблицю амортизаційних відрахувань.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доцентом О.В. Кривда

Ухвалено кафедрою економіки і підприємництва (протокол № 17 від 02.06.2022)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу (протокол № 10 від 15.06.2022)
Методичною комісією ТЕФ (протокол № 9 від 30.06.2022 р.)